

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 26Co/9/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8322203930
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Jančíková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8322203930.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Jančíkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a JUDr. Mareka Kohúta, v spore žalobcu: JUDr. Jozef Tarabčák, s miestom podnikania Hlavná 13, 080 01 Prešov, IČO: 36 859 109, správca konkurznej podstaty úpadcu A. A. - A., s miestom podnikania B. X. XXXX XX/XXXX, XXX XX C., D.: XX XXX XXX, zastúpený AK-TARABČÁK, s. r. o., so sídlom Hlavná 13, 080 01 Prešov, IČO: 36 859 109, proti žalovanému: E. F., nar. XX.X.XXXX, bytom G. XXXX/XX, XXX XX C., zastúpený JUDr. Slavomírom Hrubíšákom, advokátom, so sídlom Pugačevova 1, 066 01 Humenné, IČO: 35 458 976, o určenie, že úpadca je dedičom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné, č. k. 5C/13/2022 – 134 zo dňa 7.8.2023, takto

rozhodol:

- P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvej inštancie.
- P r i z n á v a žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej len ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5C/13/2022 – 134 zo dňa 7.8.2023 v I. výroku určil, že A. A. je dedičom po poručiťelke H. F. nar. X.XX.XXXX, zomrelej XX.X.XXXX, v II. výroku priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania voči v rozsahu 100 % a v III. výroku priznal tiež štátu nárok na náhradu trov konania voči žalovanému vo výške 100 %, o výške ktorých rozhodne súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Žalobca ako správca konkurznej podstaty úpadcu A. A. – A. žalobu odôvodnil tým, že úpadca A. A. prichádza do úvahy ako dedič po poručiťelke H. F., s ktorou žil pred jej smrťou v spoločnej domácnosti od roku 2005 až do jej smrti, keďže sa spoločne starali o domácnosť a hospodárili so spoločnými prostriedkami. Poukázal tiež na uznesenie Okresného súdu Humenné sp. zn. 17D/151/2022 zo dňa 29.11.2022, ktorým súd odkázal úpadcu, aby v lehote jedného mesiaca podal žalobu, že je dedičom po poručiťelke, nakoľko brat poručiťelky, t. j. žalovaný, poprel dedičské právo úpadcu.

3. Žalovaný vo navrhoval žalobu zamietnuť, pričom tvrdil, že tvrdenia žalobcu sú nepravdivé a úpadca nespĺňa podmienky zákonného dediča so zaradením do tretej dedičskej skupiny podľa § 475 Občianskeho zákonníka, keďže žalovaný nežil s poručiťelkou v žiadnom vzťahu, od ktorého by bolo možné odvodzovať jeho zaradenie ako dediča, nakoľko poručiťelka a úpadca neboli výživou odkázaný jeden na druhého.

4. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že úpadca A. A. žil s poručiťelkou H. F. od roku 2007 v dvojizbovom byte č. X na prvom poschodí obytného domu na adrese I. B. J. XXXX, vchod č. XX v C., ktorý bol vo výlučnom vlastníctve poručiťelky, ktorý pozostával z predsiene, WC, kúpeľne, kuchyne a dvoch izieb (obývačka a spálňa), pričom z predloženej fotodokumentácie bolo

zrejme, že jedna z izieb bola predelená stenou, vytvorenou zo skriň a poličiek, v dôsledku čoho vznikol priestor, kde sa zmestila kancelárska stolička a stolík s počítačom a televíziou. Úpadca uviedol, že v tomto priestore sledoval televíziu, kým poručiiteľka sledovala televíziu v druhej časti tej istej izby. Z predloženej fotodokumentácie tiež vyplynulo, že v tejto časti izby úpadca nemohol spať, preto súd prvej inštancie uveril tvrdeniam úpadcu o tom, že s poručiiteľkou spali v jednej miestnosti, čo žalovaným ani nebolo rozporované. Taktiež súd prvej inštancie uveril tvrdeniu úpadcu o vytvorení predelenia z dôvodu, aby každá z osôb poručiiteľky a úpadcu mohla sledovať samostatne televíziu, teda odlišné programy. Súd prvej inštancie tiež mal za preukázané, že úpadca prispieval na úhradu inkasa tak, že odovzdával poručiiteľke časť zo svojho dôchodku, nakoľko príjem poručiiteľky nebol postačujúci na to, aby táto uhrádzala inkaso (okolo 200,- eur) a zároveň, aby bola súčasne schopná uhrádzať aj náklady na zabezpečenie základných životných potrieb (nákup potravín, drogérie, liekov a pod.), keďže príjem poručiiteľky v čase pred jej smrťou neprevyšoval sumu 200,- eur. Hoci žalovaný tvrdil, že poručiiteľka bola schopná si sama zabezpečiť finančné prostriedky na chod domácnosti, pretože po jej smrti bola nájdená hotovosť vo výške 900,- eur (nie 2.000,- eur, čo vyplynulo zo zápisnice o predbežnom vyšetrení zo dňa 7.9.2022 na č. I. 12) a vkladná knižka so sumou 550,31 eur, aj to podľa súdu prvej inštancie preukazuje, že úpadca poručiiteľke prispieval na chod domácnosti, v dôsledku čoho mohla ušetriť istý obnos peňazí zo svojho príjmu a príspevkov od úpadcu. Súd prvej inštancie nemal za preukázané, že poručiiteľka mala v čase jedného roka pred smrťou ešte iné príjmy ako štátne sociálne dávky, čo nevedeli potvrdiť ani jednotliví svedkovia a aj u žalovaného išlo iba o domnienky, ktoré odvodzoval od toho, že jeho sestra bola účtovníčka, preto si podľa žalovaného aj bez toho, aby bola niekde zamestnaná, vedela privyrobiť. Taktiež nebolo preukázané, že poručiiteľka mala ďalšie naštrené finančné prostriedky, keďže termínovaný vklad na účte č. XXXXXXXXXXX/XXXX bol zrušený pred viac ako 10 rokmi, teda ešte pred rokom 2013 a taktiež účet s číslom K. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX bol zrušený v roku 2018, teda 4 roky pred smrťou poručiiteľky. V dôsledku uvedeného súd prvej inštancie vychádzal z toho, že jediným príjmom poručiiteľky boli štátne sociálne dávky vo výške do 200,- eur mesačne.

5. Čo sa týka vzájomného vzťahu medzi poručiiteľkou a úpadcom súd prvej inštancie mal za preukázané, že sa jednalo o partnerský vzťah medzi dvomi osobami, keďže uvedené vyplývalo jednak z výsluchu úpadcu, ktorý uviedol, že s poručiiteľkou žil v jednej domácnosti, išlo aj o intímne spolužitie, varili si spolu, jedli spolu, podieľali sa na domácich činnostiach, spoločne nakupovali veci do spoločnej domácnosti, taktiež sa podieľali spoločne aj na zvýšených nákladoch na nákup spotrebičov do bytu, napr. kúpili si práčku a chladničku, čo potvrdzovali aj jednotliví svedkovia vo svojich výpovediach, hoci žiadny zo svedkov nevedel konkrétne popísať vzťah úpadcu a poručiiteľky, keďže svedkovia ich nenavštevovali v byte poručiiteľky, ani mimo tohto bytu v rámci nejakých priateľských stretnutí. Svedkovia vedeli popísať iba to, ako úpadcu s poručiiteľkou videli, a zároveň vedeli uviesť to, čo im mala povedať poručiiteľka. Svedkyňa H. vo svojom výsluchu uviedla, že poručiiteľka s úpadcom žili spolu dlhú dobu, avšak úpadcu nikdy nenazvala partnerom a ani nehovorila o vzťahu medzi nimi. Taktiež uviedla, že v čase 2,5 týždňa pred smrťou chodila táto svedkyňa pomáhať poručiiteľke, nakoľko táto už nevládala chodiť a úpadca bol v nemocnici, avšak pred týmto obdobím, keď mala poručiiteľka zdravotné problémy s nohami, mal úpadca poručiiteľke podľa vyjadrení svedkyne pomáhať a doprevádzať ju na toaletu ako aj chodiť nakupovať. Aj svedkyňa H. F. uviedla, že viackrát stretla úpadcu a poručiiteľku ako sa spolu prechádzajú po meste, čo potvrdzuje tvrdenia úpadcu o tom, že títo trávili spolu voľný čas a boli partnermi. V byte poručiiteľky ich však svedkyňa F. nikdy nenavštívila. Rovnako aj svedok L. vo svojej výpovedi uviedol, že úpadca na jeho otázku, čo nesie v taške, mu mal uviesť, že zeleninu z jeho záhradky pre poručiiteľku. Tiež tento svedok mal vidieť poručiiteľku ako kývala úpadcovi, keď odchádzal z domu a tiež videl aj to, ako úpadca sa k nej večer vracal.

6. Súd prvej inštancie taktiež poukázal na čestné vyhlásenie G. I. M., v ktorom uviedla, že bývala manželka úpadcu vyhodila z domu, nakoľko úpadca už počas svojho manželstva udržiaval mimomanželský pomer s poručiiteľkou a dokonca aj pred rozvodom u nej býval. Následne po rozvode úpadca žil s poručiiteľkou, a to aj napriek tomu, že manželstvo neuzavreli, pričom ich vzťah trval vyše 30 rokov a minimálne 10 rokov spolu bývali v byte v C.. Ďalej prehlásila, že úpadca poručiiteľku finančne zabezpečoval, čo sa týka bývania i životných nákladov a obaja ju viackrát osobne navštívili u nej doma v N.. Aj bývala manželka úpadcu H. A. vo svojom čestnom prehlásení uviedla, že jej bývalý manžel udržiaval so zosnulou H. F. po celú dobu ich manželstva blízky vzťah a v roku 2008 sa k nej aj oficiálne odsťahoval, pričom o 2 roky neskôr, keď prebiehalo ich rozvodové konanie aj priznal, že jeho vzťah s poručiiteľkou je dlhodobý.

7. Súd prvej inštancie spor strán sporu posudzoval podľa ust. § 475 a § 115 Občianskeho zákonníka, pričom upresnil, že spolužijúcimi osobami v zmysle ustanovenia § 475 Občianskeho zákonníka sa rozumejú osoby, ktoré s poručiteľom minimálne v období jedného roka pred smrťou žili v spoločnej domácnosti, t. j. vo vzťahu, ktorý sa z hľadiska citového, mravného a hospodárskeho podobal rodinnému vzťahu, resp. tento nahrádzal a zároveň sa spolužijúce osoby v dôsledku existencie spoločnej domácnosti o túto domácnosť starali alebo boli odkázané výživou na poručiteľa. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie ustálil, že úpadca A. A. spĺňa podmienky vymienené v ustanovení § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nakoľko dlhodobo žil s poručiteľkou v spoločnej domácnosti (minimálne od roku 2007), pričom jednak finančne, ale aj svojimi činnosťami sa podieľal na chode spoločnej domácnosti s poručiteľkou, pričom len samotná skutočnosť, že úpadca v čase smrti poručiteľky bol hospitalizovaný v nemocnici, resp. bol umiestnený v hospici, nemá za následok zrušenie existencie spoločnej domácnosti s poručiteľkou, nakoľko na jeho strane nedošlo k úmyslu ukončiť spoločné spolužitie, avšak v dôsledku svojho zdravotného stavu musel byť úpadca dočasne, práve pred smrťou a krátko po smrti poručiteľky, hospitalizovaný na inom mieste. (pozri R12/1968) Taktiež súd prvej inštancie ustálil, že medzi úpadcom a poručiteľkou bol partnerský vzťah, ktorý intenzitou ako aj účelom, s prihliadnutím na vek dotknutých osôb, bolo možné prirovnať k vzťahu manželov. Vo vzťahu k námietkam žalovaného, že úpadca ako aj poručiteľka nehospodarili spoločne ale každý osobitne, súd prvej inštancie poukázal na komentár k ustanoveniu § 115 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého: „Náklady na potreby domácnosti pritom uhrádzajú aj tí, ktorí spoločne prispievajú len na tú časť osobných potrieb, ktorá súvisí napríklad s bývaním, stravovaním, kým ďalšie (vlastné) potreby ako ošatenie, kultúru a podobne si obstarávajú a uhrádzajú sami. Nie je dokonca ani vylúčené, aby jednotlivé spolu-žijúce osoby mali vlastné úspory.“ (pozri DZIAKOVÁ, Dominika. § 115 [Domácnosť]. In: ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 788, marg. č. 8.)

8. Vo vzťahu k procesnej obrane žalovaného, že jeho sestra vedela, že úpadca je zadlžený, a preto neurobila žiadne rozhodnutie, ktoré by ju poškodilo, ale v prípade smrti bolo jej želaním, aby predmetný byt nezískal nikto mimo rodiny, súd prvej inštancie uviedol, že poručiteľka mala možnosť za života vykonať právne úkony, ktorými by v prípade jej smrti zabezpečila, aby predmetný byt pripadol osobe, ktorú by táto označila, pričom k žiadnemu takémuto právnomu úkonu za života nedošlo, preto bolo nevyhnutné postupovať pri stanovení okruhu dedičov podľa zákona. Vo vzťahu k predloženým dokladom, z ktorých vyplýva, že úhrady spojené s bytom poručiteľky platil po jej smrti žalovaný, súd prvej inštancie konštatoval, že preukázanie uvedených skutočností nie je relevantným dôkazom pre toto konanie, nakoľko dedičstvo po poručiteľke sa nadobúda ku dňu jej smrti a v prípade, ak predmetný byt, resp. spoluvlastnícky podiel k nemu nadobudne v dedičskom konaní aj úpadca, pričom žalovaný po smrti poručiteľky uhrádzal platby spojené s týmto bytom aj za žalovaného, vznikne žalovanému nárok, ktorý si voči nemu môže následne uplatniť, avšak úhrada týchto platieb nie je relevantná pre predmetné konanie. Taktiež relevantným pre predmetné konanie nebolo podľa súdu prvej inštancie ani zistenie stavu bytu, teda či tento byt je plesnivý, resp. či v ňom bola vykonaná nejaká rekonštrukcia, nakoľko uvedené mohlo byť spôsobené viacerými faktormi, akými mohol byť nedostatok finančných prostriedkov poručiteľky a úpadcu, nevôľa týchto osôb rekonštruovať, preferencia iných záujmov pred opravou bytu, nedostatok síl a záujmu starať sa o byt z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu u oboch dotknutých osôb, resp. z dôvodu ich vyššieho veku, nesprávna starostlivosť o byt z dôvodu nevhodného vetrania a vytápania (pleseň). Stav bytu však podľa súdu prvej inštancie nie je spôsobilý preukázať to, či úpadca sa podieľal na starostlivosti o domácnosť, nakoľko nebolo preukázané, že by úpadca a poručiteľka mali záujem zmeniť výzor, resp. stav tohto bytu. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie zamietol návrh žalovaného na obhliadku bytu.

9. Súd prvej inštancie preto uzavrel, že úpadca A. A. tvoril s poručiteľkou H. F. spoločnú domácnosť v čase jej smrti a zároveň túto spoločnú domácnosť tvorili viac ako jeden rok pred jej smrťou a súčasne sa o túto domácnosť spoločne aj starali, teda aj úpadca sa podieľal na starostlivosti o domácnosť, v dôsledku čoho splnil podmienky, vyplývajúce z ustanovenia § 474 ods. 1 a § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka, preto žalobe vyhovel a určil, že úpadca je dedičom po poručiteľke.

10. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 251, § 255, § 262 a § 257 CSP podľa zásady úspechu bez zistenia dôvodov hodných osobitného zreteľa s tým, že úspešnému žalobcovi priznal voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Keďže v konaní vznikli tiež trovy štátu, nakoľko tento vyplatil Slovenskej sporiteľni, a. s. ňou vynaložené, preukázané

a uplatnené výdavky podľa § 259 CSP, spojené s podaním odpovede na otázky strán sporu, a keďže žalobca, ktorý navrhol vykonanie tohto dôkazu bol od tejto povinnosti oslobodený, súd prvej inštancie tiež priznal štátu nárok na náhradu trov voči neúspešnému žalovanému.

11. V zákonom stanovenej lehote podal proti všetkým výrokom rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie žalovaný, v ktorom uviedol, že tvrdenia žalobcu sú nepravdivé a úpadca nespĺňa podmienky zákonného dediča so zaradením do tretej dedičskej skupiny, alebo inej dedičskej skupiny. Podľa žalovaného žalobca nežil s poručiťkou v žiadnom vzťahu, od ktorého by bolo možné odvodzovať zaradenie ako dediča, pretože nikto z nich nebol odkázaný výživou jeden na druhého. Úpadca pred súdnym komisárom vyhlásil, že mal dostatok finančných prostriedkov a bol schopný sa živiť sám, poručiťka ho neživila, lebo nemala peniaze. Preto je podľa žalovaného otázne, kto koho živil a či vôbec boli odkázaní výživou jeden na druhého.

12. Podľa žalovaného súd prvej inštancie pochybil a konanie má inú vadu, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a taktiež súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, pretože nikde z dokazovania jednoznačne nevyplýva, že úpadca splnil podmienky dediča. Doloženú výpoveď bývalej manželky a dcéry úpadcu považuje za tendenčné a skreslené, tieto osoby vypovedali tak preto, aby sa nemuseli o úpadcu starať a zabezpečiť mu bývanie, prípadne platiť príspevok na výživu otcovi. Súd prvej inštancie nevzal v úvahu tento rodinný vzťah. Podľa žalovaného skutočnosť, že úpadca a poručiťka v čase jeho rozvodu mohli mať nejaké techtle-mechtle, je možné. Úpadca však býval vo vlastnom rodinnom dome a nie s poručiťkou. Žalovaný tiež poprel, že by úpadca s poručiťkou žil v byte od roku 2007, pričom správca konkurznej podstaty vie, kedy bol rodinný dom predávaný a za koľko, aj to, že úpadca neobdržal ani cent. Nosenie zeleniny zo záhrady pri dome, pokiaľ ho úpadca vlastnil, podľa žalovaného neznamená, že úpadca a poručiťka boli odkázaní výživou jeden na druhého. Svedok E. L. pritom potvrdil, že ak by žili úpadca a poručiťka ako druh a družka a starali by sa o seba aj domácnosť, choval by sa úpadca k poručiťke úplne inak. Podľa žalovaného aj výpoveď svedkyne H. H. je tendenčná, ktorá uviedla, že pred súdom neprizná to, že poručiťke za účtovníctvo, ktoré jej robila ako nepodnikateľka, platila načierno. Žalovaný tiež poukázal na to, že poručiťka oznámila, že byt prenecháva neteri, teda dcére žalovaného.

13. Podľa žalovaného súd prvej inštancie tiež nevykonala dôkaz navrhnutý žalovaným, a to obhliadku bytu, ktorý zamietol a tento považuje za dôkaz silnej povahy, pretože súd by okamžite zistil, že úpadca nepovažoval byt za spoločnú domácnosť s poručiťkou. Úpadca do bytu nevložil ani 1 cent a ide o byt, v ktorom sa nedá bývať. Úpadca v ňom býval vo svojom kúte a o ostatné sa nestaral, pričom na fotografiách oddelený kút vidno, a to vrátane elektroniky, ktorú používal sám. Žalovaný zdôraznil, že v byte iba prespával a celý byt, teda celú zodpovednosť ponechal na poručiťke. Úpadca pritom nedokázal vysvetliť, prečo do tohto bytu, ktorý považuje za dedičstvo, bol spoločnou domácnosťou a kde dlhodobo žil, nevložil ani cent. Preto je žalovaný aj toho názoru, že súd nesprávne právne vec posúdil, pretože na daný prípad nie je možné aplikovať ust. § 475 Občianskeho zákonníka. Úpadca s poručiťkou nežil v spoločnej domácnosti jeden rok pred jej smrťou. Tento byt iba bezplatne užíval a netvoril s ňou spoločnú domácnosť. Odvolaciemu súdu žalovaný navrhol, aby rozsudok zmenil a žalobu zamietol a priznal žalovanému náhradu trov konania.

14. K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca, podľa ktorého nie je možné zistiť, čo konkrétne žalovaný napadnutému rozsudku vytýka. Nie je zrejmé, aká iná vada má za následok nesprávne rozhodnutie a v čom táto vada spočíva a taktiež nie je zrejmé, k akým nesprávnym skutkovým zisteniam podľa žalovaného súd prvej inštancie dospel. Podľa žalobcu bolo nesporne preukázané, že úpadca splnil zákonné podmienky, že je dedičom a súd prvej inštancie to riadne odôvodnil. Žalovaný nepreukázal a ani nepredložil riadny dôkaz o tom, že by úpadca nežil s poručiťkou najmenej rok pred smrťou. Čo sa týka námietok žalovaného k výpovediam svedkyne H. a L., žalobcovi nie je zrejmé, čo tým chcel žalovaný povedať. Taktiež námietka, že poručiťka chcela byt prenechať neteri, nemá podľa žalovaného vo vzťahu k rozsudku žiadny význam. Skutočnosť, či úpadca alebo poručiťka do bytu investovali, nie je ani podľa súdu, ale ani podľa žalobcu podstatné, pretože to nie je zákonná podmienka dedičstva. Žalobca preto navrhol odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok potvrdil.

15. Ďalšie vyjadrenia strany sporu v odvolacom konaní nepredložili.

16. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) oprávnenou osobou (§ 359 CSP), prejednal odvolanie podané žalovaným a preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 378 a nasl. CSP bez toho, aby nariadil pojednávanie podľa § 385 CSP (a contrario). Pretože rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, odvolací súd uverejnil v zákonom stanovenej lehote miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a webovej stránke Krajského súdu v Prešove (§ 378 ods. 2, § 219 ods. 1, 3 CSP). Po prieskume napadnutého rozsudku (§ 379, § 380 ods. 1, 2 CSP) dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť.

17. Žalovaný podané odvolanie odôvodňoval odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods. 1 písm. d/, e/, f/ a h/ CSP, teda v odvolaní namietal, že súd prvej prvej inštancie pochybil a konanie má inú vadu, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, taktiež súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a nevykonal navrhnutý dôkaz a vec nesprávne právne posúdil.

18. K posúdeniu odvolacej námietky týkajúcej sa inej vady konania s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d/ CSP odvolací súd uvádza, že odvolateľ by mal minimálne uviesť, aké pochybenie v procesnom postupe súdu prvej inštancie nastalo, ktoré nie je subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohlo mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zároveň pochybenie v procesnom postupe súdu znemožňujúci realizáciu práv strany sporu by malo dosiahnuť určitú intenzitu, ktorá by odôvodnila záver o tom, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. Konkrétne pochybenie súdu preto musí byť hodnotené v kontexte celého konania.

19. Odvolací súd po preštudovaní odvolania žalovaného nezistil, aké konkrétne pochybenie v procesnom postupe súdu prvej inštancie je žalovaným vytkané. Z obsahu odvolania vyplýva, že žalovaný namietal nesprávne skutkové zistenia a hodnotenie vykonaných dôkazov, nevykonanie navrhnutého dôkazu a nesprávne právne posúdenie veci, čo sú však samostatné odvolacie dôvody. Preto odvolací súd konštatuje, že odvolacia námietka podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d/ nie je dôvodná.

20. Čo sa týka námietky žalovaného, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnutý dôkaz a že dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, odvolací súd uvádza, že nielen súdnou praxou, ale aj teóriou práva je ustálené, že dokazovanie v súdnom spore prebieha vo viacerých fázach - od navrhnutia dôkazu, cez jeho zabezpečenie, vykonanie a následné vyhodnotenie. Kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, len súd rozhodne, ktorý z označených a navrhnutých dôkazov vykoná. Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy strán sporu na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. Ak však súd odmietne vykonať určitý účastníkom navrhovaný dôkaz, je jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy. (pozri nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 350/08 zo dňa 30.9.2010)

21. Odvolací súd nezistil, že by súd prvej inštancie nesprávne zistil skutkový stav. Strany sporu navrhli na preukázanie svojich tvrdení dôkazy, ktoré súd prvej inštancie vykonal, okrem návrhu žalovaného na obhliadku bytu, pričom súd prvej inštancie zamietnutie vykonania tohto dôkazu aj výstižne vysvetlil. Ani odvolací súd nepovažuje obhliadku bytu za taký dôkaz, ktorý by mohol zvrátiť zistený skutkový stav, a tiež je toho názoru, že vzhľadom na predloženú fotodokumentáciu, na ktorú súd prvej inštancie poukazoval, by bolo vykonanie uvedeného dôkazu nevhodné. Obhliadkou bytu by bol zistený stav bytu, kde sa čo v byte nachádza, čo však pre posúdenie predmetu sporu by bolo nevýznamné.

22. K námietkam žalovaného, podľa ktorého výpoveď bývalej manželky a dcéry úpadcu sú tendenčné a skreslené, odvolací súd uvádza, že Civilný sporový poriadok upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov v § 191 ods. 1, v zmysle ktorej dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Voľné hodnotenie dôkazov súdom neznamená ľubovôľu hodnotenia, ale

dôkazy hodnotí z hľadiska jeho dôležitosti, zákonnosti a pravdivosti. Žalovaný však opomína, že súd prvej inštancie zhodnotil všetky vykonané dôkazy vo svojej vzájomnej súvislosti. Súd prvej inštancie v zistenom skutkovom stave konkrétne poukázal, čo v konaní vyšlo najavo a z akého dôkazu uvedené zistil. Tak boli posudzované aj vyjadrenia bývalej manželky a dcéry úpadcu, teda v kontexte s ostatnými dôkazmi, najmä s výpoveďami svedkov H. H., H. O., F. H. a E. L.. Skutočnosť, že žalovaný nesúhlasí s hodnotením dôkazov podľa súdu prvej inštancie, neznamená, že súd prvej inštancie nesprávne zistil skutkový stav. Zistený skutkový stav vychádza z procesnej aktivity strán sporu a ak žalovaný chcel byť v tomto spore úspešný, mal navrhnúť vykonať také dokazovanie, ktorými by svoje tvrdenia o tom, že úpadca a poručiiteľka nežili v spoločnej domácnosti rok pred jej smrťou a nestarali sa o spoločnú domácnosť, preukázal.

23. Žalovaný sa v odvolaní nestotožnil s aplikáciou ust. § 475 Občianskeho zákonníka, čo považoval za nesprávne právne posúdenie vecí. Odvolací súd k uvedenej námietke poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením vecí je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

24. K uvedenému odvolací súd poznamenáva, že žalobca sa žalobou domáhal určenia, že úpadca je dedičom po nebohej H. F., keďže v dedičskom konaní bol odkázaný na podanie takejto žaloby, keďže brat poručiiteľky ako dedič zo zákona v tretej dedičskej skupine poprel dedičské právo úpadcu (uznesenie OS Humenné sp. zn. 17D/530/2022 zo dňa 29.11.2022 na č. I. 2). Predmet sporu bol tak ohraničený skúmaním, či úpadca spĺňa podmienky, aby mohol byť v dedičskom konaní dedičom zo zákona po nebohej H. F..

25. Z uznesenia OS Humenné sp. zn. 17D/530/2022 zo dňa 29.11.2022 na č. I. 2 súdneho spisu vyplýva, že poručiiteľka H. F. nezanechala závet, zomrela slobodná, bezdetná a rodičia ju predumreli. Preto do úvahy prichádzajú dedičia v tretej dedičskej skupine podľa ust. § 475 Občianskeho zákonníka.

26. Podľa § 475 Občianskeho zákonníka, ak nededí manžel ani žiadny z rodičov, dedia v tretej skupine rovnakým dielom poručiiteľovi súrodenci a tí, ktorí žili s poručiiteľom najmenej po dobu jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z toho dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiiteľa.

27. Podľa § 115 Občianskeho zákonníka, domácnosť tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby.

28. Tretia skupina zákonných dedičov zahŕňa súrodencov poručiiteľa (brat a sestra) a osoby, ktoré s poručiiteľom žili v spoločnej domácnosti aspoň po dobu jedného roka pred jeho smrťou z toho dôvodu, že sa starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázané výživou na poručiiteľa (spolužijúce osoby). K dedeniu v tretej skupine dochádza vtedy, ak nededia potomkovia, manžel ani rodičia poručiiteľa.

29. Keďže sa žalobca domáhal určenia, že je dedičom po nebohej H. F., správne súd prvej inštancie na danú vec aplikoval ust. § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka a skúmal, či úpadca a poručiiteľka žili najmenej po dobu jedného roku pred jej smrťou v spoločnej domácnosti a či sa z uvedeného dôvodu buď starali o spoločnú domácnosť alebo či bol úpadca odkázaný výživou na poručiiteľku. Nesporné medzi stranami sporu bolo, že úpadca a poručiiteľka dlhodobo spolu žili v jednom byte, teda aj rok pred jej smrťou. Hoci žalovaný v odvolaní poukazoval, že úpadca nebol odkázaný výživou na poručiiteľku, uvedené úpadca nikdy ani netvrdil, preto odkázanosť úpadcu výživou na poručiiteľku súdom prvej inštancie skúmaná ani nebola. Naproti tomu súd prvej inštancie vychádzal z nesporných skutkových tvrdení strán sporu, podľa ktorých poručiiteľka mala len príjem zo sociálneho zabezpečenia nie viac ako 190,- eur mesačne a preto za vierohodné považoval aj tvrdenie úpadcu, že časť svojho dôchodku odovzdával poručiiteľke na úhradu inkasa (nájomné, elektrina, plyn).

30. Spornou skutočnosťou tak medzi stranami sporu ostala otázka, či úpadca a poručiiteľka z dôvodu žitia v spoločnej domácnosti o túto sa aj spoločne starali.

31. Už súd prvej inštancie správne konštatoval a uviedol charakteristiku spoločnej domácnosti v zmysle ust. § 115 Občianskeho zákonníka, vymedzil, aké atribúty spoločná domácnosť a spoločné hospodárenie musí spĺňať. Na podporu uvedenej charakteristiky a správneho posúdenia charakteru spoločnej domácnosti odvolací súd už len podporne odkazuje na ustálenie predmetného pojmu judikatúrou. Spoločnou domácnosťou v zmysle ustanovenia § 115 Občianskeho zákonníka a § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa rozumie spolužitie dvoch alebo viacerých fyzických osôb, ktoré spolu trvale žijú a ktoré spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby.

32. Pokiaľ ide o pojem „starostlivosť o spoločnú domácnosť“, zákon jeho obsah nevy vymedzuje, preto je potrebné ho preto vysvetľovať podľa bežných skúseností. To znamená, že treba brať do úvahy zdravotný stav príslušnej osoby, jej schopnosť pomáhať v domácnosti a zohľadniť tiež poskytovanie finančných príspevkov na chod domácnosti. Podľa ust. § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa vyžaduje, aby dedič prispieval, či už svojou osobnou činnosťou, či finančne alebo akýmkoľvek iným spôsobom na udržiavanie spoločnej domácnosti a na jej chod. Starostlivosť o spoločnú domácnosť zakladá dedičský nárok iba v prípade, že bola uskutočňovaná dobrovoľne z dôvodu spolužitia v spoločnej domácnosti a nie z iného dôvodu (napr. starostlivosť o staršiu osobu za odmenu).

33. Súd prvej inštancie skonštatoval, že úpadca naplnil všetky podmienky vymienené v ustanovení § 475 ods. 1 v spojení s § 115 Občianskeho zákonníka, a teda splnil kritéria pre jeho posúdenie dediča zo zákona v tretej dedičskej skupine ako osoby žijúcej po dobu najmenej jedného roka pred smrťou poručiťky v spoločnej domácnosti, o ktorú sa spoločne starali. Ani žalovaný v odvolaní nespochybnil závery týkajúce sa vzájomného vzťahu medzi poručiťkou a úpadcom, že sa jednalo o dlhodobý partnerský vzťah s intímym spolužitím, pričom úpadca a poručiťka si spolu varili, spolu jedli, podieľali sa na domácich činnostiach, spoločne nakupovali veci do spoločnej domácnosti, taktiež sa podieľali spoločne aj na zvýšených nákladoch na nákup spotrebičov do bytu, napr. kúpili si práčku a chladničku. Hoci žalovaný tvrdí, že úpadca nežil s poručiťkou v spoločnej domácnosti, že byt bezplatne užíval a že poručiťka s úpadcom netvorili spoločnú domácnosť, odvolací súd dodáva, že uvedené sa vykonaným dokazovaním nepreukázalo. Preto aj odvolací súd súhlasí so záverom, že v konaní bolo dostatočne preukázané pre záver, že úpadca je dedičom po nebohej H. F. splniac podmienky spolužijúcej osoby podľa ust. § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

34. Predovšetkým je potrebné si uvedomiť, že výsledkom súdneho konania je autoritatívne rozhodnutie, podľa ktorého je v sporovom konaní vždy jedna strana sporu úspešná a druhá strana neúspešná. Súčasťou práva na spravodlivý proces tak nemôže byť právo na to, aby bola procesná strana (žalobca, i žalovaný) pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa všeobecný súd stotožnil práve s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok (porov. sp. zn. II. ÚS 4/94, sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. I. ÚS 204/2010).

35. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatuje, že odvolacie námietky žalovaného nie sú dôvodné a skutočnosti uvedené v jeho odvolaní neboli spôsobilé spochybniť správnosť skutkových a právnych záverov, ku ktorým dospel súd prvej inštancie, preto bol rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdený.

36. Ako výrok závislý odvolací súd preskúmal i druhý a tretí výrok rozsudku o trovách konania, ktorým súd uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vzhľadom na to, že žalobe bolo v celom rozsahu vyhovené, žalobca bol v konaní pred súdom prvej inštancie úspešný, tak celý procesný úspech tak prináleží žalobcovi. Žalobca bol v konaní pred súdom prvej inštancie zastúpený právnym zástupcom a preto mu preukázateľne v súvislosti so súdnym konaním trovy vznikli. Preto súd prvej inštancie správne postupoval podľa § 255 ods. 1 CSP a vyhodnotiac celkový procesný úspech žalobcu bez zistenia dôvodov hodných osobitného zreteľa pre modifikáciu rozhodnutia o trovách konania podľa ust. § 257 CPS v konaní uložil žalovanému, ako procesne neúspešnej strane sporu, povinnosť nahradiť jednak žalobcovi trovy konania v celom rozsahu a jednak aj štátu, ktorému

v súvislosti s vykonaním dôkazu vznikli výdavky na jeho zabezpečenie. Z dôvodu vecnej správnosti odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie i v závislých výroku o trovách o konania.

K trovám odvolacieho konania

37. Podľa § 396 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

38. Podľa § 255 ods. 1 a ods. 2 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá náhradu trov konania právo.

39. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

40. V civilnom sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu v konaní. Ak mala strana plný úspech vo veci, prizná sa jej tiež celá náhrada nákladov konania, ak mala strana len čiastočný úspech, náhrada nákladov bude pomerne rozdelená. Ak je úspech a neúspech vyvážený, vysloví súd, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

41. V odvolacom konaní iniciovanom odvolaním žalovaného tento nebol úspešný ani čiastočne a procesne úspešnou stranou sporu v odvolacom konaní je žalobca. Žalobca bol v odvolacom konaní zastúpený právnym zástupcom z radu advokátov, k odvolaniu žalovaného sa vyjadroval a je teda preukázané, že žalobcovi v súvislosti s odvolacím konaním trovy vznikli. Odvolací súd preto priznal žalobcovi, ako procesne úspešnej strane sporu v odvolacom konaní právo na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

42. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP)

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 422 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).
Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 427 ods. 2 CSP, dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody - § 421 a § 422 CSP)) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa ust. § 125 ods. 1 a 2 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

Podľa ust. § 160 ods. 2 CSP dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci.